

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ב' חשון תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות סב.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"ז עד סעיף י"ט.
מוסר: זכור למרים פרק כ"ב מ"ועל כן כשם שאי אפשר" עד תחילת פרק כ"ג.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כ"ב עד פרק כ"ב 'שנאת הרבנות'.

הדף היומי בהלכה

מה מותר לעשות בשבת לצורך חולה 'שאינ בו סכנה'?

בשבת עלול להתפתח מצב של סכנה, וכגון שקיים זיהום העלול להביא לידי כך - מותר, במידת הצורך, אף לישראל לחלל את השבת במלאכה דאורייתא לצורך הטיפול.
[שו"ע שכה, יז, ומשנ"ב מו, מז, מח, מט, נד, נז, ק ו-קכא; ביאורים ומוספים דרשו, וראה ארחות שבת כ, הע' קעז]

חולה 'שאינ בו סכנה', אך מחמת חוליו או כאביו 'נפל למשכב'; או שמדובר במחלה, או בחולשה, של כל הגוף - מותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא לצורך ריפוי, במידה והדבר נדרש בשבת. וכן מותר לישראל לעשות מעשי רפואה שאין בהם איסור מלאכה, כגון נטילת תרופה, ולעשות איסורי שבת דרבנן ב'שינוי', לצורך ריפוי.
ובכל מצב רפואי שאין בו סכנה, אך לדעת רופא קיים חשש שאם לא יטפלו

הדף היומי בהלכה

האם מותר לחלל שבת כדי למנוע צליעה קבועה?

ואבר שתישאר בו צלקת, גם אם היא מכערת מאוד את מראהו - אין זה נחשב לסכנת אבר. ואם חולה באחד מאבריו, אך אין סכנה לאבר זה - ובלשון הפוסקים: 'מקצת חולי' - מותר לומר לגוי לעשות מלאכה דרבנן לצורך ריפוי.
[שו"ע שכה, יז, ומשנ"ב מז, (ראה עוד שם), נב, נז; ביאורים ומוספים דרשו; וראה שו"ע א]

אדם שאינו נתון בסכנת נפשות, אך הוא נתון ב'סכנת אבר', או בספק סכנה, דהיינו, שקיים חשש שאחד מאבריו יאבד את תפקודו, אף אם חלקית, באופן בלתי הפיך; וכגון שקיים חשש לנזק ברגל באופן שיגרום לצליעה קבועה - מותר לישראל לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא לצורך ריפוי, במידה והדבר נדרש בשבת. וכן מותר לישראל לעשות מלאכה דרבנן לצורך ריפוי.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לומר לגוי לעשות מלאכה לצורך קטן?

והפוסקים כתבו גילאים שונים שבהם יוצא הקטן מכלל 'חולה שאין בו סכנה' לענין זה. ובתינוקות, יש להקל בדבר הרבה יותר מאשר בילדים, ולפי הענין, כיון שחשש הסכנה בהם מצוי מאוד.
[שו"ע שכה, יז; ביאורים ומוספים דרשו, 62; וראה עוד שם; שו"ע רעו, א, ומשנ"ב ו; וראה ארחות שבת כ, הע' קסב]

קטן, לגבי דברים הנצרכים לו מאוד, דינו כעין 'חולה שאין בו סכנה', דהיינו, שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה עבור דברים אלו. ולדוגמה: קטן שאין לו מה לאכול, אף במידה שאין סכנת נפשות בדבר - מותר לומר לגוי להביא עבורו מאכל דרך רשות הרבים, או לבשל עבורו.
ולדעת גדולי האחרונים, היתר זה אמור לא רק בנוגע לענייני אכילה ושתייה, אלא אף בנוגע לכל צורכי הקטן, כגון חימום והדלקת אור.

"בבחרותי בישיבה לא הייתי מגדולי המתמידים. מפעם לפעם היה המשגיח אומר לי: דע בני, אם רצונך בחיים טובים בעולם הזה - עסוק בתורה בהתמדה! זהנה דוקא כיום, כשכבר נעשיתי לאחד מעשירי תבל - אני רואה עד כמה צדק המשגיח..."

"מוכן אני לתת 'חצי המלכות' - מחצית מרכושי הרב, לכל מי שיתן לי את ההנאה הרבה שאני רואה על פניהם של האברכים בעת לימודם" | וידויו של 'איש הדולרים'

מאומה אינני חסר מבית ומחוץ, הוני נאמד באלפי ריבי רבבות, ואף הקמתי דור ישרים מבורך אשר כולם יראים ושלמים - דייקא כעת הנני רואה כמה צדקו דברי המשגיח, שחיים טובים בהאי עלמא קשורים ומצומדים ללימוד התורה. "כי אני שאינני בן תורה - הרי בקומי ובשכבי, בלכתי ושובי, אני רואה מאומה לנגד עיני זולתי 'דאלער', ואפילו כשמביט אני על צאצאי, הרי 'דאלער' חוצץ ביני ובינם, כל היום 'דאלער, דאלער'. ואף כל הכבוד שמכבדים אותי בכל מקום, יודע אני שתחת כל זה מסתתר לו ה'דאלער'... ולאידך, בכל עת אשר אני נכנס ובא לבית המדרש ורואה צורבים העמלים בתורה, עם כל החיות והשמחה, והינם מלאים מתיקות ושמחת חיים, מתמלא אני בקנאה גדולה. "ותדע עד היכן הדברים מגיעים, מוכן אני לתת 'חצי המלכות' - מחצית מרכושי הרב, לכל מי שיתן לי את ההנאה הרבה שהנני רואה על פניהם של האברכים בעת לימודם."

בימים אלו של תחילת הזמן, כאשר רוח של התחדשות בעמל התורה ממלאת את היכלי הישיבות הקדושות והכוללים, בנותן טעם להביא כאן מה שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א (מובא בבאר הפרשה) אודות האושר שמעניקה התורה הקדושה ללומדיה, לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה. "אחד מעשירי עולם מאחינו בני ישראל אמר לי פעם: בימי בחרותי כשלמדתי בישיבה לא הייתי מגדולי המתמידים, מפעם לפעם היה המשגיח מטיפני מוסר ואומר: דע בני, כתוב במשנה כך היא דרכה של תורה... ובתורה אתה עמל, אשריך בעולם הזה. אם רצונך לחיות חיים טובים בעולם הזה - עסוק בתורה בהתמדה גדולה.

"בכל עת שמעי דברים אלו מפיו הייתי ממלא פי שחוק - וחשבתי לעצמי: בשלמא אם היה מעורר אותי שכשאלמד אזכה לחיים טובים בעולם הבא, ניחא, אך מה קשר הענינים בין לימוד התורה לעולם הזה? "כהיום הזה - משעברו שנים רבות מאז, וכבר נעשיתי לאחד מעשירי תבל,

פניו של מרן שליט"א התאדמו בכעס והוא גער באיש: "שיקרת אותי, אני לוקח את הברכה בחזרה", ולא רצה לראותו. אבל הקראי התעקש שלא לצאת. קראי, קראי, אבל שהברכות מצויות בתורה שבעל-פה, זאת אף הוא יודע..."

מאורע נדיר שהתרחש בחדרו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

תיכף שיצאו המילים מפיו התאדמו פניו של מרן שליט"א בכעס והוא גער באיש: "שיקרת אותי, אני לוקח את הברכה בחזרה", ולא רצה לראותו. אבל הקראי התעקש שלא לעזוב את החדר. קראי, קראי, אבל שהברכות מצויות בתורה שבעל-פה, זאת אף הוא יודע... ניגש אליו סבא ובמילים רכות השתדל להוציא אותו החוצה. כיוון שחזר סבא אל החדר מצא את מרן שליט"א יושב ולומד בשלווה כביכול לא אירע דבר. הוא היה כל כך שקוע בסוגיה עד שסבא נאלץ להמתין עד שיבחין בו. חלפו להן דקות ארוכות, מרן שליט"א הבחין בהרב מובשוביץ והפטיר: "עכשיו אתה כבר מבין מה פירוש 'תשכח מזה'? אם הייתי לוקח ללב כל מה שקורה פה, איך הייתי יכול ללמוד? העצה היחידה היא 'תשכח מזה'..." וסיפר סבא, שבשעה שכעס מרן שליט"א על הקראי זה היה ממש בתוקף, עד כדי כך שמעולם לא ראה אותו כך. אך ברגע כמימרא שקע בסוגיה בשלווה באופן שאף לא הבחין בו חוזר לחדר.

(מוסף שבת קודש של יתד נאמן, נשלח ע"י נכדו אשר וייס מבני ברק)

כאשר נאלצה 'ישיבת השרון' - אחת הישיבות הראשונות שהוקמו ביישוב החדש בלב הרצליה, ישיבה שעוד נוסדה בצל כנפיו הסוככות של מרן החזון איש זצוק"ל - לסגור את שעריה, עברו על מנהלה הר"ר בן ציון מובשוביץ הרפתקאות שונות. פעם אחת, מספר נכדו, היתה לסבא עוגמת נפש גדולה מאוד אשר טרדה את מנוחתו. נכנס ובא אל שר התורה מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, לשם הגיע תדירות ותמיד התקבל בחביבות יתירה. "תשכח מזה", השיב מרן שליט"א, והשואל לא הבין איך ניתן לשכוח כזו עוגמת נפש. "תשכח מזה", חזר מרן שליט"א ואמר, והשואל עדיין לא הבין. תוך כדי כך הוכנס למקום אדם יושב בכיסא גלגלים וביקש ברכה וקיבל. לפתע התקרבה הרבנית עליה השלום ושאלה את האיש: "אתה שומר שבת?" השיב מה שהשיב, אך המשמעות הברורה היתה: לא. "מניח תפילין?" השיב מה שהשיב, אך המשמעות הברורה היתה: לא. "מדוע?" שאל מרן שליט"א. "אני קראי", השיב האיש.

"שאלתי אותו פעם", סיפר בנו, "במה זכה שיהיו לו מיוצאי חלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות"

תפילותיו ודמעותיו של מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל שלא תמוש התורה מפיו ומפי זרעו

ליברמן שליט"א: זכיתי לשמוע מפי קודשו כמה פעמים, שסמוך לשיבה היה יער קטן שהיה נוהג לעשות שם "התבודדות" והיה מתפלל ושופך שם נפשו לה' ש"יעזרהו הקב"ה להרביץ תורה בארץ ישראל"

בדומה לזה סיפר תלמידו הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, כי רבינו התבטא באוזניו ואמר לו שבעודו בחור, תפילתו הייתה כל העת שיזכה לעלות לארץ ישראל ולהיות בה מרביץ תורה. וגם התחנן לזכות להגיע לאמיתיה של תורה והקב"ה סייע בידו שכל שאיפתו להגדיל תורה ולהאדירה תתקיים.

אולם לא רק על עצמו התפלל והתחנן רבינו לפניו יתברך, אלא גם על בניו ונכדיו. "שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר במה זכה שיהיו לו מיוצאי חלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל?" אמר לי, "תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות" - וכשהייתי אומר הפסוק (ב'ובא לציון') "לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרעך מעתה ועד עולם", שפכתי הרבה דמעות. דבר זה אינו בא בקלות, צריך לשפוך הרבה שיח ותפילה לפני ה'". ופעם התבטא רבנו ואמר, "לא דמעה אחת ולא שתיים, לא כוס אחד של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי על לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרעך מעתה ועד עולם..." עז היה רצונו לראות את בניו ונכדיו גדלים לגדולי תורה ויראה.

רבינו היה האדם ששאף להגיע לשיא הגדלות בתורה ויראת שמים. שאף להורות תורה לכל עם ישראל. להעמיד בנים ותלמידים מורי הוראה ודיינים לאלפים ולרבבות. התפלל והתחנן וככה לפניו יתברך על כך, ואכן זכה בעקבות זאת שמילא הקב"ה את כל בקשותיו ותחינותיו, וקיים בו מה שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו"...

(מתוך ולא שבט הלוי בלבד)

ואני הנני מקים את בריתי אתכם ואת זרעכם אהריכם (בראשית ט, ט)

רבינו שידע את הסוד והכוח של מתנת התפילה ונהיר היה לו כי בכוח התפילה יכול האדם להשיג את כל אשר יחפוץ, אפילו את שיא הפסגה בתורה וביראת שמים, השתמש בזה רבות. בעצמו העיד כי כל מה שזכה, זכה רק בכוח התפילה. שח רבינו לאחד מנכדיו ואמר כי סוד ההצלחה שלו בתורה, נבע מכוח זה שלא היה יום שלא הוריד דמעות בברכות התורה כדי שיצליח בתורה ויראת שמים. תיאור מרטיט על ברכת התורה של רבינו נשמע מפי נכדו הרה"ג רבי מרדכי יהודה וואזנר שליט"א. בהיותו בחור צעיר לימים ביקש ממנו רבינו שישן עמו בביתו. הוא נענה לבקשה וזכה לשמוע את רבינו מברך ברכת התורה בבכיות עצומות ובכוונה עצומה נוראה ונשגבה. כאשר כל מילה ומילה נאמרה בלב מלא רגש, בכבי ותחנונים לפניו יתברך...

אבל לא רק בברכת התורה היה רבינו בוכה ומתחנן על תורה, הנה מה שסיפרו תלמידיו ששמעו מפיו של רבינו: "כשלמדתי בישיבת חכמי לובלין, הייתי מתבודד ומתפלל על יד עץ מסוים. למרות שעברו מאז עשרות שנים, אני עדיין זוכר את המקום ואת העץ שעל ידו עמדתי והתפללתי באופן קבוע. שם על יד העץ בקשתי בדמעות שלישי פעמים רבות מהשם יתברך שיזכה אותי לכתרה של תורה'. וכן לא פעם סיפר רבינו לצאצאיו ותלמידיו, כי הוא יכול להראות להם את העץ הפינתי בקרבת ישיבת חכמי לובלין, אשר תחתיו "לילות רבות הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שלישי". וזו הייתה נוסח בקשתו הטהורה: אך זאל ווערין איינס מיט דער תורה, און איך זאל קענען כל התורה כולה' (שאני יהיה מאוחד עם התורה, ושאדע את כל התורה כולה).

הוא התפלל אז גם על הגשמת שאיפתו שיזכה להיות מרביץ תורה בארץ ישראל. שאיפה שהתגשמה במלואה. כמו שסיפר תלמידו הרה"ג רבי חיים

"לפני כ-40 שנה הייתי עד

להבעת מורת רוח של דודי מורי ומאורי מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, אודות פרסום על פעולה ברוכה של נציג ציבור ברשות מקומית מסוימת, כאשר התואר שניתן לו היה סגן ראש העיר..."

"ראש עיר" או "ראש עיריה"? ומי הם "ראשי העיר" האמיתיים | הרב שמוחה בונם לייזרזון

אשר הצד השווה שבהם, שהם מסייעים לרווחת התושבים בחיי היום יום. ועל כך יש להכיר טובה לעושים במלאכה בנאמנות. אולם פקידות ניהולית עירונית, ככל שתהיה מורכבת, הרי היא שייכת לניהול העיריה ולא לניהול העיר. לצורך הפעלה תקינה של מערכת מסועפת בסדר גודל כלל-עירוני דרושה היררכיה מסודרת: ראש עיריה, סגני ראש עיריה, מנהלי אגפים ממויני מחלקות ועוד. מצאנו לנכון להעלות את הדברים בימים אלה, כאשר אנחנו נחשפים לריבוי פרסומים על התפקידים הני"ל, ולפנות בקריאה לנוגעים בדבר: אנא הקפידו להתבטא על פי השקפת התורה, למען חינוך צאצאינו וטוהר מחשבתם, ולחידוד קו הגבול בין כבוד שם תפארתם של ראשי עם סגולה לבין תמיכה או הוקרה לראשי העיריה הי"ו.

(פורסם ב'המודיע מודרים')

לפני קרוב לארבעים שנה הייתי עד להבעת מורת רוח של דודי מורי ומאורי מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל אודות פרסום על פעולה ברוכה של נציג ציבור ברשות מקומית מסוימת, כאשר התואר שניתן לו היה 'סגן ראש העיר'. מרן, באנינות דעתו, ראה בהגדרה זו פחיתות בכבוד התורה והביע את כאבו באומרו: היהודי היקר הזה הוא סגן של ראש 'העיריה' ולא סגן ראש 'העיר'. ראשי העיר הם גדולי ישראל ומאוריו!

כלומר, יש להבדיל באופן ברור בין ראשי העיר, שהם גדולי התורה והיראה, צדיקים ואנשי מעלה, שהם משמשים כתר ועטרה לעיר, ואליהם צריכות להיות נשואות העיניים, ולמוצא פיהם המכוון את בני העיר בדרך אשר ילכון והמעשה אשר יעשון.

לעומת זאת ישנה מערכת עירונית - מוניציפאלית המופקדת על מגוון תחומים,

כעבור זמן התקיימה חתונה,

והגרא"ז מלצר עמד מוקף בראשי ישיבות וגדולי תורה. ניגש אליו רבי שמואל רוזובסקי עם אחיו רבי יוסף ואמר: "זהו אחי ר' יוסף, האם ראש הישיבה מכירו?" השיבו רבנו באוזני כל הנוכחים: "בוודאי, הרי הוא הפריך לי שיעור בישיבת לומז'א..."

מדת ענוותנותו המופלאה של מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל

ורבי שמואל הוסיף ואמר: "זהו אחי רבי יוסף, האם ראש הישיבה מכירו?" "בודאי שהנני מכירו", השיב רבנו, "הרי הוא פרך לי שיעור בישיבת לומז'א..." את סיפור המעשה סיפר רבי יוסף, והוסיף וציין כיצד כל תלמידי החכמים וראשי הישיבות שהיו שם נדהמו ממדת ענוותנותו של רבנו. שהרי היה יכול לענות ולומר - 'אכן הנני מכירו, הוא באמת תלמיד חכם'.

כשסיפר זאת רבי יוסף התרגש ואמר: "לא רבים הם אלה שהיו מסוגלים לנהוג כך".

"ונדבר עתה מענוות המעשה, והיא תחלק לארבעה חלקים: בהתנהג עצמו בשפלות, כסבול העלבונות, בשנוא הרבנות ובורח מן הכבוד, בחלוק כבוד לכל" (מסילת ישרים פרק כב) רבנו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל מסר פעם שיעור בישיבת לומז'א בפתח תקוה. באמצע השיעור הקשה רבי יוסף רוזובסקי על אחד מחידושי. הגיב רבנו ואמר: "אכן הינך מקשה טוב", ובאמת אותו נדבך בשיעור נותר בצריך עיון. כעבור זמן התקיימה חתונה, ורבנו עמד מוקף בראשי ישיבות ובגדולי תורה. בין הנוכחים באותה חתונה היו גם רבי יוסף ואחיו רבי שמואל. פנה רבי שמואל לאחיו והציע לגשת ולומר לרבנו שלום. ניגשו שניהם לרבנו, אמרו לו שלום,

דבר לשון הרע שהתפרסם בעיר אחת - האם מותר לספרו בעיר אחרת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

אמצעי התקשורת החוצים ימים ויבשות, יש שכתבו (חלקת בנימין אות נה), שאין הדבר תלוי רק במקום שבו נאמרו הדברים, אלא בעיקר כלפי מי הדברים נוגעים. שישנם דברים המסעירים קבוצה מסוימת של אנשים הקשורה לאותו אדם שעליו נאמרו דברי הגנאי, שכלפיהם יש לתלות שכשנאמרו הדברים באפי תלתא, הדבר יתפרסם ביניהם אף אם גרים במקומות מרוחקים מהמקום בו נאמר הסיפור, ואילו אצל אנשים אחרים שאינם מגלים עניין בסיפור זה, לא יתפרסם הדבר כלל, ולהם יהיה אסור לספר אף שנאמר באפי תלתא [וכל דבר יש לדון לגופו].

בסעיף ו' (כלל ב מהלכות לשון הרע כותב ה'חפץ חיים', כי ההיתר לספר לשון הרע שנאמר בפני שלושה אנשים הוא רק באותה העיר, אך לא בעיר אחרת, אפילו ששירות מצויות מזו לזו. ובהגהות באר מים חיים הוא מוסיף, כי אין זה כלל קבוע, אלא הדבר תלוי עד כמה הסיפור מרעיש את אזני הבריות, שישנם דברים הנשמעים אפילו מעיר לעיר, וישנם דברים שאינם נשמעים כל כך מפני שאינם חשובים ומעניינים כ"כ, שבודאי אינם נשמעים מעיר לעיר, ובדברים כאלו יתכן שאפילו באותה העיר אם היא עיר גדולה, אין הסיפור עומד להתגלות בחלקי העיר האחרים. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מוסיפים, כי בזמננו עקב התפתחות